

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Borgiae Tertij Societatis Iesv Generalis

Ribadeneyra, Pedro de

Mogvntiae, 1603

III. Collyrivm Spirituale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45256

TRACTATUS
TERTIVS.

COLLYRIUM
SPIRITVALE.

PROLOGVS.

HUMILITAS
X D A M N I S
quæ nobis super-
bia affert, potest
humilitatis fru-
ctus agnosci, quæ
eo in scriptura magis celebratur,
quo magis est ad vitam spiritua-
lem inter virtutes cæteras neces-
saria; quippe quæ sit totius ædi-
ficij spiritualis fundamentum.
Parum enim profuerit, scientiã,
aut fortitudinem, aut liberalita-
tem, aut eiusmodi virtutes ac-
quisisse, nisi eas quis humilitate
con-

confe
Eleen
tuitur
vitiu
ctus e
tur se
reant
cum
possit
esse fu
que v
quod
deiec
fuera
batur
rit. C
esse
virtu
dare,
mini
bile e
que e
geter

conferuet. Etenim quid prodest
 Eleemosyna, quam, cum desti-
 tuitur humilitate, vanæ gloriæ
 vitium inficit? Quis porro fru-
 ctus ea quæ fortiter facta putan-
 tur sequi potest, si humilitate ca-
 reant hi qui ea gesserunt? Id quod
 cum de reliquis virtutibus dici
 possit, planè apparet magnum
 esse superbiæ detrimentum: id-
 que vel ex eo cognosci potest,
 quod hæc vna de cælo Luciferū
 deiecit, & hominem ex eo quo
 fuerat honore præditus detur-
 batum, similem iumentis effece-
 rit. Quod cum ita sit, non puto
 esse necessarium, humilitatis
 virtutem magnopere commen-
 dare, sine qua, quod altum ho-
 minibus esse videtur, abomina-
 bile est ante DEVM: tantum ita-
 que ea tradam, in quibus si dili-
 genter versemur, hanc poterimus

610 TRACTATUS TERTIVS

virtutem facilius consequi: quã
nisi diligenter custodiamus, quæ
est inimicorum nostrorum in
oppugnando dexteritas, facile
erit amittere. Quare attente quæ
sequuntur consideranda sunt ei,
qui velit tanto hoc præsidio cõ-
tra omne genus mali vti, de quo
scriptum est? *DEVS superbis resi-*

1. Pet. 5.

stit, humilibus autem dat gratiam.

Quod vt studiose faciãs, amice
Lector, id te monere possit,
quod cum beatissima Virgo vir-
tutibus omnib⁹ cumulata esset,
humilitatis tamen solius videtur
meminisse, cum Dominum ma-
gnificans dixit: *Respexit Dominus*

Luc. 1.

humilitatem ancillæ suæ, ecce enim
ex hoc beatam me dicent omnes ge-
nerationes. Quod cum ad humi-
litis cõmendationem magno-
pere facit, tum illud quod Do-
minus præ cæteris virtutibus hu-
mi-

militatem, & mansuetudinem
à se homines discere vult: quod
certè omnes deberet maxime
excitare ad diligenter in hac præ-
cipue virtute operã ponendam.

ARGVMENTVM.

CVM hoc vnum præcipue nos so-
leat in superbiam efferre, quod
nobis plus æquo tribuimus: par est,
tantum hoc malum, atque animæ
detrimentum, quod ei sui ignorantio
affert, contrario adhibito remedio
pellere. Quocirca vt solet aduersa-
rius ea menti offerre, quæ hominis
cogitationem dissipant, atque à sui
cognitione auertunt: ita contra o-
pus est, in his mentem assidue exer-
ceri, eaque considerare, quibus in ve-
ra humilitate conseruetur. Quo verò
vbique se possit defendere, quando
vndique oppugnatur, Tractatum
hunc (quo id instituimus docere, quo
se quisque pacto in spiritualibus re-
bus, atque corporalibus, quo etiam
in exterioribus, atque interioribus
possit confundere, id est, de se, vt de-
bet,

bet,

612 TRACTAT. TERTIVS

bet, humiliter sentire, seque in omnibus humiliter gerere) ita diuidemus, vt primo loco dicamus, quemadmodum eorum quæ sub terra sunt, possit consideratione confundi: secundo verò, vt exijs quæ sunt super terram, inanimatis videlicet creaturis, atque iis quæ vegetandi, & sentiendi vim habent, ex proximis denique, atque ex seipso humilitatis fructum possit referre: postremo vt exijs quæ in cælo sunt, & super cælum, Angelis nimirum, & Sanctis, diuina denique Maiestate, eundem confusionis fructum reporteret: ita possit anima vbique & humilis esse, & Deo placere,

PRI-

PRIMA PARS,

QVA TRADITVR,
quemadmodum eorum
quæ sub terra sunt, se
possit anima considera-
tione confundere.

MULTA sunt in infer-
ni consideratione,
quæ ad nostram con-
fusionem, atq; hu-
militatem plurimū

Confundit nos infernus.

valeant. Primum enim, quem non
moueat, quod cum vno solo peccato
in tanta supplicia demones sint con-
iecti, se tamen, qui tam multa com-
miserint, nec dum vident digna sup-
plicia pati? Quem, inquam, non con-
fundat, qui in se Dei patientiam
tantam experitur, vt cum tam seue-
rus iudex fuerit in demones, ei lo-
cum penitentia tam benignus con-
cedat?

Dæmones.

614 TRACTAT. TERTIVS.

cedat? Quod eo magis permouere
 vnumquemque debet, quod eam so-
 leant homines in persuadendo aliis
 peccato diligentiam adhibere, quam
 nec à Lucifero factam vsquam legi-
 mus: nec enim verbis tantum ho-
 mines, solaque, vt Lucifer, signifi-
 catione, sed importunis etiam pre-
 cibus, sed pecunia, sed honore, sed
 vita, omnibus denique quibuscunq;
 possunt modis, alios in peccatum im-
 pellunt: vt hominum malitia hæc
 certe in parte Luciferi malitiam ex-
 cedere videatur. Quod vel vnum,
 hominum superbiam eo vsque debe-
 ret deprimere, tantamque homi-
 ni confusionem asserre, vt ea, ali-
 qua saltem ex parte, quod in in-
 ferno supplicij peccata nostra me-
 rentur, compensaretur. Accedit hæc,
 quod eo vsque procedit plerunque
 hominum nequitia, ne dicam insa-
 nia, vt ipsum etiam demonem soleat
 ad

ad se tentandum prouocare eique ad
 sui interitum tanquam arma præ-
 bere: vt mihi immerito facere vide-
 antur, qui, cuius ipsi damni causa
 sunt, in dæmonem culpam solent re-
 ñcere. Quod si qui alios ad crimina
 pepulerunt, vix pro confusione inter
 eos consistere possunt ante terrenum
 iudicem; quanta par est confusione
 plenum esse, qui se cum dæmonibus
 ante CHRISTI tribunal sisti
 consideret? Hæc si quis, qua debet,
 attentione secum reputet, possit ille
 quidem, & certe debet, ob propriam
 malitiam eo vsque confundi, dum
 plene intelligat quanta non solum
 in hac vita, sed in ea etiam qua nul-
 lum sit finem habitura, suis pec-
 catis supplicia promeruerit. Ita
 fiet, vt leue ei videatur omne quid-
 quid in hac patitur, si cum ijs
 conferat, quæ in inferno (si cū eo pro-
 meritis actum esset) fuisset passurus.

Itaque

Itaque confusione plenus, & suam miseriam agnoscat, & eam, qua se tamen indignum sentit, misericordiam petat.

Ne vero quisquam eorum, qui se iis (de quibus iam diximus) malis liberum putat, existimet, non esse cur se magnopere confundat: quisque secum de hac re sic reputet, nihil esse cur de se minus humiliter sentiat; quin potius eo maiori se confusionis obligatione obstringi, quod vna cum tantis malis Dei gratia per singula temporum momenta eripiat: qua nisi hominibus praesens esset quis non in peccati foueam caderet, adeoque aeternis supplicijs dignus esset? Cum vero haec Dei misericordia euaserit, quas non ei gratiarum actiones debeat? Magna certe ijs se confundendi causa inest, qui cum perpetuo Dei misericordiam tantam experiantur, tantopere nihilominus sunt ingrati: atque

atque
quo se
gnosca
sequio
ferno
Quam
confid
magni
ferre i
sponde
nition
humili
& ino
um.
habet
dat, ni
quis d
intelli
tum t
Vbi q
setam
gnosci
ret, qu

atque eo magis humiliari debent,
 quo se minus DEI gratia dignos a-
 gnoscunt, nihilque minus in DEI ob-
 sequio facere debent, quam, si ex in-
 ferno educerentur, fuissent facturi.
 Quam si quisque obligationem recte
 consideret, seque pro beneficiorum
 magnitudine parum posse DE Ore-
 ferre intelligat, hic non animum de-
 spondeat, sed illa se Propheta admo-
 nitione consoletur: Ne auertatur *Psal. 75*
 humilis factus confusus, pauper,
 & inops laudabunt nomen tu-
 um. Denique si coram demonibus *Дамна-*
 habet homo multa quibus se confun- *ti.*
 dat, nihil se minus debet coram reli-
 quis damnatis confundere, quando
 intelligit multos esse ob vnum pecca-
 tum tantum coniectos in infernum.
 Vbi quid sentire equum est eum, qui
 setanta, tamque multa peccasse a-
 gnoscit? Debet certe qui hac conside-
 ret, quantum illos peccatis, tantum
 etiam

etiam confusione, si potest, superare.

Limbus

Iam vero si eos qui in limbo sunt, consideres, quantaque te DEVS misericordia à multis quæ accidere solent periculis ereptum, ad baptismi gratiam, ne illo caderes, tandem perduxerit, est certe quod plures lacrimisque tantam ingratitude diluas: eoque magis, quod qui in limbo sunt, nullum vnquam mortale peccatum commiserunt, tu vero quoties id commisisti, toties fuisti infernum promeritus. Quod si illi minori peccato in tam profundum locum deiecti sunt, qua tu fronte audeas super terram viuere, qui Deum toties grauissime offendisti? Quibus vero oculis audeas DEI visionem contemplari, qua illi multo minore culpa priuati sunt? Hec si recte consideres, nec illos qui in limbo sunt, dum tua cum illorum peccatis

con-

confers, intentis audeas, sat scio, oculis aspicere.

At eorum consideratio qui in Purgatorio sunt, eo nos debet magis confundere, quod illi quamquam tuto iam loco, tantisque mundi malis crepti, certi præterea nunquam se amplius DEVM offensuros, in portum denique proeecti, in suppliciis tamen sunt: nos vero & tempestatibus iactamur, & salutis nostræ incerti, inter astutos admodum, & acerrimos hostes, adeoque in perpetuis periculis versamur. Quod si cuiquam confusionem minuatur, quod illos intelligit digna peccatis supplicia pendere, is ita putet, nonnullos fortasse ibi cruciari suo vel exemplo, vel pravis consiliis, vel scandalo, vel denique negligentia in peccatum impulsos: plerosque etiam ibi diutius retineri, quod eius orationibus, aliisque suffragiis minus adiuuen-

Purgatorium

iuuentur. Id ergo istum (quisquis est)
 confundat, quod eis ut pariantur
 causa fuerit, opem ut liberentur aut
 nullam, aut exiguam ferat: propri-
 asque putet eorum culpas, & suas,
 quia nescit an solo purgatorio igne
 sint diluenda, eo se magis,
 magisq; confun-
 dat.

SECUN-

SEC

Q

qu

qu

m

co

so, app

qui pec

magn

quant

miliar

atoris

runt!

lum ve

bent,

nostr

SECUNDA PARS,

QVA TRADITVR,
quemadmodum eorum
quæ in terra conspici-
mus, consideratione
confundi debeamus.

I eorum qui noxi
sunt comparatione
nocentiores inueni-
mur, quales coram
innoxijs rebus, que-
so, apparebimus? Etenim si eorum
qui peccarunt, consideratio nostram
magnopere superbiam deprimit;
quanto nos eorum consideratio hu-
miliare debet, quæ nunquam à Cre-
atoris præcepto vlla in re discesse-
runt! Inanes dico creaturas, quæ so-
lum vegetandi, vel sentiendi vim ha-
bent, vehementer quidem arguunt
nostram inobedientiam, ingrati-
tudinem,

Confundit nos terra. *dinem atque inertiam. Terra quidem, quae fructum profert, nos plane reprehendit, qui infructuosi, atque steriles sumus. Aqua vero, dum praeterea irrigat, sitim sedat, eaque facit, quae à DEO data hominibus est, quantum eos arguit, qui eam tum Creatori negant, cum ipsius nomine petenti pauperi praebere omittunt.*

Ignis. *Im vero ignis, dum sapidas carnes reddit, quantum eorum crudelitatem condemnat, qui proximi carnem inclementer tractant! Quantum porro aër, qui nostram perpetuo vitam tuetur, negligentiam nostram in DEI obsequio, quos vel una haec res maxima DEO seruiendi obligatione deuincit. Petra vero quae in CHRISTI passione quamquam insensibiles scisse sunt, quantum deberant nostram duritiam, atque inciuilitatem confundere! Est*

Mel. *mel palato dulce, nos vero DEO a-*
maris-

marisimi: suavis est florum odor, at Flores.
 nostrorum quantus est peccatorum
 fetor! Crescunt planta sursumque Plantae.
 tendunt: at homo, dum vilia secta-
 tur, se magis, magisque indies depri-
 mit: cui quanto esset consultius vel
 in hac re arbores imitari! quae quo
 in profundum plures radices iaciunt,
 maiorem ex iis ad ramos virtutem
 trahunt: sic enim homo, si profun-
 das humilitatis radices iaceret, ma-
 gnum virtutum fructum referret.
 Iumentis
 lam vero quem non moueant iu-
 mentorum seruitia? cum praesertim
 iis exhibent, qui se peccatis iumentis
 similes reddiderunt? Quanto vero
 dignior est, qui hac male tractat,
 qui male tractetur! aut quis non iu-
 remiretur obedire hac illis, qui Dei
 tamen voluntati repugnent? In-
 Aries
 duit te aries pelle, et vestit lana suisq;
 sustentat carnib.: tu vero eis cum in Dei
 gloria vti deberes, his atq; aliis Dei
 be-

beneficiis abuteris dumq³ millemodis tua concupiscentia studes satisfacere, & creaturis, & DEO iniuriam facis. Fatigatum labore leuanti supposito tergo iumenta, seduloque in ea re suo, qui eas in hunc finem creauit, creatori parent: tu vero nihil minus quam finem tuum aut cogitas, aut quæris, quem certe parerat DEO aliquam (si ita dicere licet) quietem adferre, quando ex eius creaturis tantum in labore leuamen capis? Non est quidem quod quiete putemus indigere DEVM, qui quidem summa est sui. atque omnium felicitas: sed quiescere tamen (quæ eius est benignitas) putari se vult iniustorum animis, Deliciasque suas, ait, esse cum filiis hominum: de quibus tamen in hunc modum merito conqueritur: Laboraui sustinens O quantum verbum hoc ad nostram confusionem valere debet, quan-

Pro. 8.

Isa. 1.

quando nostris Deo operibus laboris
 causa sumus, cum quietis tamen esse
 deberemus! Itaq; non de brutis, sed
 hominibus dictum est: Pœnitet me
 fecisse hominem. Hæc te, o pulvis,
 & cinis, humilient, hæc tibi lachry-
 mas excutiant: idq; præsertim cum
 creaturam seruitio quietem tibi ad-
 ferre sentis, quando non tu similiter
 erga DEVM te geris. Cum vero iu-
 mentis tuis pabulum das, ita puta,
 quanto æquius est illis te, quam tibi
 illa seruire, quæ nunquam DEO
 nec rebellia, nec ingrata fuerunt.

Genes. 6.

Serpentium prudentia, qui se-
 runtur admota altera aure terra,
 alteram, ne vocem incantatoris au-
 diant, cauda occludere; tuæ te im-
 prudentiæ admoneat, qui ne ad de-
 monis quidē tentationes aures clau-
 dere didicisti. Tuam tibi inertiam
 formica demonstret, ea in estate
 preparans, quæ sint ipsi in hyeme

Serpentes.

Psal. 57.
Eccli. 12.Formice
Prov. 6.

vsui futura : quod vel vnum plane
tuam negligentiam arguit, qui non
ea, dum viuis, merita prepares, qui-
bus sis post hanc vitam maxime
opus habiturus.

Apes.
Bomby-
ces.

Quo verò sit latior meditandi
campus, apes cogita, & bombyces, &
eiusmodi reliqua animalia, ita tibi
admiranda multa, quæq; magnam
in te excitent confusionem, occur-
rent: quæ nos consulto omittimus, ut
prolixiores simus; simul etiam quod
nobis id propositum sit, ut rem tan-
tum iudicemus, quæ sit diligenter
ab vnoquoque cogitanda, maiora
melioribus ingenijs relinquētes. Hoc
verò interim admonemus, magnam
in creaturis omnibus suppetere con-
fusionis materiam, si, quoties vna
qualibet occurrit, persuasum habe-
as, te, quoties Creatorem offendisti,
non id meruisse tantum, ut earum
obsequio careres, sed ut illa etiam in
te

DEI
cum eas
bi adhu
quantag
fericordi
ad DEI
Ne v
rundan
que vel
conspici
nem vid
putet no
rebus in
endum e
nisi qua
DEI iud
ea que c
(quipp
habean
esse à n
illud p
quale si
cum fa

DEI iniuriã vlciscerentur. Quod cum eas necdum fecisse vides, sed tibi adhuc seruire, quantas debes, quantaq; cum humilitate, DEI misericordie laudes! quam sepe porro te ad DEI obsequium paratum offerre!

Ne verò quenquã impediatur quorundam brutorũ consideratio, dumque vel volutantem se in luto suem conspicit, aut cum resumentem canem videt quod euomuerat, se illis putet non esse sordidiorum. Utque de rebus iudicet quisque vt par est, sciendum est, nihil per se malum esse, nisi quatenus in conspectu DEI, vel DEI iudicio malum est. Quare cum ea que de sue, & de cane diximus, (quippe quæ sint eis naturalia) non habeantur mala coram DEO, non esse à nobis mala existimanda: sed illud potius cogitandum peccatori quale sit, aut quas mereatur poenas, cum faciat sus secundum naturam,

Sus,
Canis.

dum voluitur in luto; facit ille con-
 tra naturam suam, cum DEVM nec
 amat, nec DEO seruit: cumque in
 2. Pet. 2. peccato quiescit, in quanto fordi-
 diore quam sus luto volutetur; quan-
 toq; (cum ad relictum peccatum re-
 dit) foedius quam canis ad vomitum
 reuertatur: atq; id eum confundat,
 eoq; magis, quod ista intelligit DEO
 magnopere displicere. Non itaque
 quenquam renocent à confusione
 quorundam irrationalium anima-
 lium facta, sed sua quemq; male acta
 confundant, qui iudicio libero pre-
 ditus, omne potuit, & debuit ma-
 lum vitare. Atq; hæc de ijs qua rã-
 tione carent. Sequitur vt dicamus,
 quemadmodum nos debeat rationa-
 lium creaturarum, id est proximo-
 rum nostrorum, consideratio con-
 fundere. Sunt igitur in his superiores
 alij, alij æquales, alij vero inferiores:
 de superioribus pauca dicam, quan-
 do

Rationa-
 lia con-
 fundunt
 nos.

Superio-
 res.

eorum auctoritas, & in te pote-
 as, tantopere debet mouere ad hu-
 militatem cum presentes sunt, vt
 nisi te humillime coram ipsis geras,
 rationis iudicio carere videri possis,
 qui non consideres quam illi, &
 qualem personam gerant.

Confundat verò te, magnòq; ti-
 more concutiat, quod cum sint hi
 ministri DEI, non de te, qui diuinã
 Maiestatem laeseris, pœnas sumant.
 Itaq; si iubeant aliquid si reprehen-
 dant, si castigent, id tibi, quamquam
 aliis durum videri possit, debet leue,
 & suaue videri, siue id cogites quod
 mereris, siue id memineris quod olim
 sub demonis potestate faciebas, cum
 videlicet sub eius vexillo peccato ser-
 uires, eiusq; in rebus non ferendis iu-
 gum ferres: vtebatur enim te tan-
 quam carnifice, cum videlicet te ad
 perpetrandum opere aut mente ho-
 micidium adigebat; te deniq; tan-

Cc 3 quam

quam foetidorum & corporum, & animarum vectore, vtebatur, cum tuis vel exemplis, vel persuasionibus multi in peccatum cadentes, in infernum tandem precipites ibant. Hanc tu tam miseram seruitutem si tecum reputes, dulcia tibi videbuntur omnia superiorum tuorum praecepta, cum te praesertim illi non iubeant facere, nisi quae ad pacificam, quietamque, & fraternae charitatis plenam vitam pertinent: teque indignum iudicabis, qui eos habeas superiores, qui sint ipsi ministri principis pacis, & tibi occasio magna merendi vitam aeternam. atque haec de superioribus sint satis.

Aequalis.

Æqualium consideratio ita te confundet, si te indignum putes qui equalis dicaris ijs, quibus vel dignitate, vel officio minor non sis: debes enim illorum virtutes cogitare, quibus te coram DEO maiores sunt.

Quod

Quod v
ita cog
malis n
ipse, q
& appe
peccata
Quod c
tata c
ta, me
iudicari
Quocir
mum,
sed por
ctari ill
dilectum
rectione
esse: con
teid tui
qui pro
consequ
gna pro
Si diu
sile qui

Quod ut tibi persuasum omnino sit,
ita cogita; nimirum tibi te ipso in
malis notiozem esse: scis enim de te
ipse, quam multa & male cogites,
& appetas; aliorum vero interiora
peccata non tibi perinde certa sunt.

Quod cum ita sit, sintque tibi pecca-
ta tua certa, aliorum autem incer-
ta, merito te debes peiorem ceteris
iudicare, adeoque reliquis inferiorem.

Quocirca si quenquam vides infir- Infirmi.
mum, cum tu sanus sis, noli efferris
sed potius humiliter considera, tra-
ctari illum à Patre caelesti tanquam
dilectum filium, te vero paterna cor-
rectione, & amoris poena indignum
esse: contra vero si tu egrotus sis, puta
te id tuis peccatis meruisse; alios vero
qui prospera utuntur valetudine, id
consequutos, tanquam quibus non ma-
gna pro peccatis satisfactione opus sit.

Si diues sis, illud time, quam diffi- Diuites.
cile qui pecunias habent, in regnum

DEI introibunt: si proximus cogita
ei, quod fidelis sit dispensator rerum
Domini, auctum fuisse talentum.

Paupere-
res.

Si pauper sis, DEI iusto iudicio,
& tuis meritis tribue, qui vel spiri-
tualia bona tibi à DEO data disti-
paueris, aut egentès proximos re,
cum posses, aut orationibus, atque
alijs huiusmodi eleemosynis non iu-
ueris: si proximus, existima eius à
DEO votis satisfactum, magnosq; il-
lum à DEO beneficio cumulatum,
qui CHRISTO paupertate similis
effectus sit. Ita te si in proximorum
rebus geras, deque illis & te sentiat,
(vt par est) nunquam tibi confusio-
nis materia deerit.

Inferio-
res.

Nec vero putes defuturam in re-
bus inferiorum: nec enim hi quod
sint inferiores officio, contemendi
sunt; sed potius eo pluris sunt facien-
di, quod ijs tanquam fortioribus
maiora onera DEVS iniungat, te-
cum

cum vero tanquam cum imbecilliori
 clementer agat, qui illorum non
 possis (qua tua est infirmitas) mor e
 viuere: nec enim tantum habes ani-
 mi, aut virium, vt noctu, diuq³ possis
 tam multa pati. Quod si cogites,
 quam illorum pleriq³ lato animo
 suos ferant labores, quamq³ paucis
 in sustentanda vita contenti sint,
 deniq³ si cum eorum virtute tuam
 imbecillitatem conferas, magnam
 humilitatis materiam habebis.

Cum te famuli comitantur, id te **Famuli.**
 confundat, quod cum CHRISTVM
 deserueris, eiq³ debitum honorem
 negaueris, illi te sequuntur tamen,
 & magno honore prosequuntur. Ad-
 de quod tibi seruiunt, ad caeleste re-
 gnum creati: cogita, cum tu es in
 peccato, & illi in gratia, indignum
 te esse qui illis seruias. Confundat te
 illud CHRISTI exemplum, cum
 discipulorum pedes lauit. Confun-
 dat

dat quod dixit: Non veni ministrari, sed ministrare. Confundat te tandem coram omnibus eorum creatio: sunt enim ad imaginem DEL, & similitudinem facti, & tanto opere chari aeterno Patri, vt pro eis vni- genitum dederit. Atque id te debet coram infidelibus cōfundere, quando & ad eandem imaginem creati sunt, & pro omnibus CHRISTVS mortuus est: eoq; magis coram his debes confundi, quod fidei illi lumine destituti, ijsque quibus DEVS solet suos recreationibus cōsolari, multa tamen, magnaq; patiuntur in ieiunijs, ceremonijs, atq; eiusmodi alijs; tu vero Christianus, & Spiritus sancti gratia illustratus, donoq; fortitudinis adiutus, & diuino amore subleuatus, in minimis quibusq; ita fatigaris, vt leuem penitentiam vel ferre non posse, vel si feras, magnum te aliquid facere putes. Excitent itaque

Infi-
des.

quet
cumq;
Tyro
qua fa
& cin
est, si i
recepit
gratio
quod t
Iudaeis
cisi xer
sed ser
ro cru
scires
gloria
dunt
det qu
Angel
mus,
tat;
par es
STI
parti

quete ad confusionem infideles : te-
 cumq; saepe id cogita, si fuissent in
 Tyro & Sidone factæ virtutes, *Matt. 12.*
 quæ factæ sunt in te, olim in cilicio
 & cinere penitentiam egissent : hoc
 est, si infideles, quod tu, lumen fidei
 recepissent, quanto DEO, quam tu,
 gratiores fuissent ! Deplora itaque
 quod tam inutilis sis, talisq; ut corâ
 Iudæis etiam confundi debeas. Cru- *Iudæi.*
 cifixerunt illi quidem CHRISTVM,
 sed semel, sed ignorantes eum: tu ve-
 ro crucifixisti saepe peccando, quem
 scires tamen ad dexteram Patris in
 gloria sedere. Quod si te illi confun-
 dunt, quantum putas te confun-
 det quilibet Christianus ! Etenim si
 Angeli imagini honorem deferi-
 mus, propter eum quem represen-
 tat; quanto eum in honore habere
 par est, qui in se viuentis CHRI-
 STI imaginem gerat, & DEVS
 participatione sit; sicut scriptum est:
 Ego

Psal. 81. Ego dixi, dij estis, & filij excelsi
omnes.

Quo vero tandem absoluam, qua
ad proximos pertinent, aduertendum
id est, quod puto magnopere
conducere ad confusionis conserua-
tionem: demonem videlicet exerci-
tium hoc quibuscunq; potest ratio-
nibus vndique oppugnare, atq; ita
vehementer, vt magna ei diligentia
opus sit, qui ab illo magnum nolit
accipere detrimentum. Est itaq; ne-
cesse, ita eiusmodi veluti habitum
acquisisse, vt simul ac cum proximis
aliquid agendum sit, eo vnumquem-
que in honore habeamus, tanquam
si nostri essent omnes aut domini,
aut praeceptores; eaq; vnumquemq;
attentione audiamus, eorumq; con-
silia sequamur, tanquam si nobis per
eos DEVS loqueretur; caueamusq;
magnopere nostrum illorum iudicio
iudicium praeferre. Qua in re duabus

de causis peccari solet : altera quod
 nemo in causa propria idoneus sit
 iudex ; altera quod aliquando adu-
 latione, saepe vero ex ignorantia pau-
 ci de rebus sentiunt ut par est. Itaq;
 nonnunquam astuti, & vasri tan-
 quam prudentes laudantur ; & qui
 omnia irrident, sapientes habentur,
 cum contra tamen de ijs sentiendum
 esset. Quocirca tutum est etiam in
 bonis tum gratia, tum natura, &
 timere ne decipiamur, & DEO in
 omnibus, quaecumq; in aliis videri-
 mus, gloriam dare, omniaq; semper
 in meliorem partem interpretari.
 Quod si contingat eos aliquid facere,
 quod rectum esse non videatur, ne
 utique iudicemus, quando nisi nostri
 non nobis licet iudices esse : sed vel
 excusemus factum, vel inde mente
 reuersa eorum bene acta considere-
 mus, nostraq; cum illorum virtuti-
 bus vitiis comparemus, ne vllum con-
 fusionis

fusionis gradum (si aliter agimus) amittamus. Itaque si viderimus vel mortaliter peccantes, id cogitemus vel fecisse ex ignorantia, vel iam ad DEI gratiam per penitentiam rediisse, futurumque illis peccatum maioris hic penitentiae, adeoque glorie in caelo perfectioris occasionem. Ne vero quicquam confusio deperat, advertendum in conuersationibus, vbi maiora solent esse pericula. Vt si de mansuetudine agatur, veniat in mentem irarum tuarum: si de rebus pulchris, tuorum peccatorum foeditatis recorderis: si de magnatum potentia sermo fiat, id consideres, quam nihil sis nihilque possis, tum etiam cum maxime aliquid efficere coneris: si de auaritia quis loquitur, tuas inordinata desideria; si de humilitate, tuam superbiam memineras: atque ita in reliquis. Cum mentio fit vitiorum, nostrorum recordemur;

In conuersationibus confundunt nos.

Mansuetudo.

Pulchritudo.

Potentia.

Auaritia
Humilitas.

Vitia.

cum

cum autem virtutum, eas nobis de- Virtutes
esse cogitemus. Ita fiet, vt confusio-
nis materia nobis semper suppetat;
idque in conuersationibus praser-
tim, vbi maius est confusio-
nis periculum.

At vero, vt ad eam, qua ex nostra-
rum rerum consideratione nascitur,
confusionē propius accedamus, pau-
ca quedam attingenda nobis sunt
breuiter, nam lectori profundio-
rem eorum considerationē relinquimus.

Prelatum igitur confundat, quod Prælati
cum CHRISTVS dicat, Ani- Ioan. 10.
mam meam pono pro ouibus
meis: ipse in pascendis ouibus adeo
sit negligens, vt ne eas quidem agno-
scat omnes.

Si Sacerdos, cum CHRISTVS Sacer-
dicat, Qui mihi ministrat, me se- dotes.
quatur: quam ipse viam institerit, Ioan. 12.
queq; his manibus egerit, quibus so-
let in sacrificio CHRISTVM te-
nere.

Concionatores.

Si concionator est, confundatur quod CHRISTI officium exercent, quodq; eius quae predicat exempla non sequatur, neq; hisce, quae dicit, consentanea opera faciat: veniat &

Psal. 11.

illud in mentem, Eloquia Domini, eloquia casta: videatq; si non satis mundum vas sit, quanta sit confusione dignus, illudq; timeat:

Psal. 49.

Peccatori dixit DEVS, quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Quod si Paulus timebat, ne, cum aliis predicaret, ipse reprobus efficeretur: quantum debet quisque concionatorum timere, seque magnopere confundere!

Praeceptores.

Confundantur praeterea Praeceptores, & Doctores, vt qui confusione praecipue opus habeant. Ait enim Apostolus: Scientia inflat. Quod si quis ob scientiam extollitur, ea vel maxime causa confundi debet:

1. Cor. 8.

bet: pl
reat sa
Con
ignora
brutis
mulet
ris pro
profint
prodeff
tiores:
entiam
Rel
debet
stianis
non so
CHR
tum;
vacua
cessa. C
tis mil
fuisse
res fut
neglige

bet: plus enim in eo sapit quam oportet sapere.

Confundat discipulos sua ipsorum ^{Disci-} ignorantia, qui nisi docerentur, ^{puli,} brutis animantibus similes essent: simul etiam, quod parum & in litteris proficiant, & sua aliis scientia profint, cum debeant tamē eo magis prodesse multis, quo fuerint sapientiores: deniq; quod cum addunt scientiam, addunt etiam & dolorem.

Religiosus autem multo magis ^{Religiosus} debet coram infidelibus, & Christianis reliquis confundi: quando ei non solum fidei lumen datum est, CHRISTIq; iugum dulce impositum; sed & vita omni sollicitudine vacua speciali quodā priuilegio concessa. Confundatur quod ex tā multis millibus electus sit, qui si vocati fuissent, multo erant DEO gratiores futuri. Confundatur quod tam negligens, & distractus sit in choro, vbi

vbi DEO assistunt Angeli. Confundatur ob seruitia fratrum in culina, in valetudinario, atq; alijs locis ipsi exhibita, qui neq; cui seruiatur, neque qui seruiat, dignus est. Confundant eum in coenaculo fercula, que DEVS ipsi sine vlllo ipsius labore, aut sollicitudine apponenda curat: vestes etiam quibus induitur, & omnis domestica suppellex in eius vsum parata: cumq; his homines, quorum opera agri etiam, quorum cultu omnia deniq; quibus tanquam medijs res ee in hunc tandem statum ad eius vtilitatem deuenerunt. Super omnia verò debet eum confundere, quod seruus DEI dicitur, qui ei tamen sepe sit inimicus. No men certe id est, de quo Virgo beatissima tanquam gloriabatur, cum se diceret Ancillam

Luc. 1.

DEI, quodque magnopere superbos quosque confundere debeat.

Confundat præterea Religiosum
 magis,

magis, magisque domus DEI, quam
 tanquam filius inhabitat: cum ta-
 men à Patris celestis perfectione tam
 longe absit, quotque in ea passus
 conficit, tot tanquam fluctibus in
 confusionis pelago immergatur. Nam
 si domum Domini decet sancti-
 tudo, quomodo in ea iniquum fert
 DEVS? aut cur ab orationis domo
 non eijcitur in deuotus? Si porro eius-
 modi est domus Domini, vt magnus
 & Rex, & Propheta Dauid eligat in
 ea potius, quam alibi habitare, seque
 in ea contemptum, & abiectum esse
 pro beatitudine ducat: quanta eius
 debet esse confusio, qui illic inuitus
 maneat: aut si manet libenter, tan-
 to tamen est DEI beneficio ingratus!

Postremo eum omnes Religionis
 ceremonie confundant, quando eas
 vel non intelligit quorsum spectent,
 aut non aduertit, aut graues esse pu-
 tat, aut sibi denique vtilis esse non
 curat.

Confun-
 dat nos
 domus
 Dei.

Psal. 92.

Psal. 89.

Ceremo-
 nie Re-
 ligionis.

Confun-

Piorum
eleemo-
syna.

*Confundatur cum pro amore
DEI eleemosynam petit; est enim ca-
res insignis cuiusdam priuilegij: co-
gitetq; quale sit, quod pro ipso DE-
VS, tanquam qui indigeat, his qui
ei mendicanti aliquid dant, se debi-
torem constituat, eiq; suum thesau-
rum crediderit. Quod si aliquando
quae ipsi DEI causa data sunt, non
in eum, in quem petit, usum insumpsit,
tanquam sacrilegus confundatur, qui
DEO auferat, quod ipso petente alij
DEO dederunt. Cogitet cum petit
tanquam pauper, nisi animo pauper
sit, falso se nomine petere: si vero pe-
tit ex curiositate, adeoq; contra quam
DEVS vult, deceptor est, & more
eorum, qui falsis vtuntur diploma-
tis, numos à proximo surripit.*

Angelo-
rum mu-
nus.

*Confundatur deniq; quod cum
DEI nomine petit, Angelorum mu-
nere fungitur, qui ab hominibus
semper tanquam DEI legati petunt:
ab alijs*

ab alijs quidem, vt pauperibus subueniant; ab alijs autem, vt iniurias sibi factas remittant; ab alijs vero, vt DEO quam debent gloriam, & honorem dent. Cum verò eleemosynam acceperit, confundatur, quod & danti DEO, & proximo ingratius sit: ita autem fiet, vt cum ei aliquid erit petendum, incipiat confundi, vt qui intelligat, quanta eum eleemosyna obligatione deuinciat: solumq; necessaria petat, quando eo maiori obligatione obstrictus est, quo plura acceperit.

Cum verò peregrinatur, caueat ^{Peregrinatio} in eam cogitationem veniat, vt se Apostolicam vitam agere putet: sed illud potius cogitet, eam penitentiae loco sibi esse vitam attributam. Quod si est è Religiosis inclusis, putet se, taquam feram indomitam, voluisse Dominum ab hominum conuersatione remouere.

Si

Reges &
Princi-
pes.

Ioan. 6.

Domini

Si Rex sit, aut Princeps, confundatur, quod in eo statu sit, quem CHRISTVS vitavit, cum eum vellent Iudaei Regem creare. Mirum verò est, audere quenquam id munus assumere, quod CHRISTVS recusavit, nisi forte id pro cruce habeat, & CHRISTI amore subeat.

Confundantur Domini, quod sint in requirendis redditibus valde diligentes, in puniendis autem peccatis publicis admodum negligentes: timeant vero, quod pecunia, aliisque bonis utantur tanquã suis, nec eius soleant meminisse, à quo cuncta acceperunt. Confundantur porro, quod se magnũ aliquid facere putant, cum eleemosyna pauperi subueniunt; nec cogitant se dare aliena, DEO₃ quã sua ipsius sunt reddere, in eo₃ in quo se putant beneficium facere, magno à DEO beneficio cumulari. Quod si vel tum, cum eleemosynam dant, se debent

debent confundere, quanto magis cū
in vanos vsus pecunias expendunt!

Cogitandum autem est equiti, in Equites
Euangelij defensionem, adeoque ad
promouendū honorem DEI, assum-
ptum sibi fuisse gladium. Quod si
huius rei memoriam proprij honoris
studium delet, suumq; diuino hono-
rem praefert, quid nisi Euangelij per-
secutor est? Confundatur igitur tan-
quam DEO infidelis cogitetque se,
quanquam ab hominibus honorabi-
lis habetur, esse peccati seruum, ad-
eoque DEI Sanctorum iudicio nullo
non modo dignum honore, sed infer-
ni suppliciis destinatum.

Commendatarij autem, qui in Com-
Religione aliqua professionem fece- mentarij.
runt, de obseruationis votorum ne-
gligentia confundantur: eorum ma-
gis, quod sciant, quam egre ferre so-
seant sibi ab aliis praestitam fidem nō
seruari, vsque de his, qui sibi aliquid
promi-

promiserunt, plerumq; ob violatam
fidem poenas sumant.

Famuli. Confundantur famuli, quod ad-
eo sint solliciti in dominorum gratia
ineunda: quam si diligentia in DEI
seruitio adhibuissent, quanto citius,
quamq; veriore gratiam inissent!
Seruire enim DEO, regnare est.

Iudices. Cogitent iudices, quanta seueri-
tate in reos sententiam ferant: con-
fundantur vero, quod DEI iudici-
um, de quo scriptum est, Iudicium

Sap. 6. durissimum his qui prestant fi-
et, nec secum diligenter reputent,
nec perhorrescant.

**Aduo-
cati,** Confundantur aduocati, quod
cum alienis causis patrocinium fe-
rant, sint tamen conscientie propria
magnopere negligentes: nec vero id-
circo efferantur, quod sua alios vi-
deant opera indigere; indigent enim
& ipsi multorum auxilio, in his qua
ad animam pertinent.

Confun-

Confundantur medici, cum cogi- ^{Medici.}
 titant, quem admodum egrotos tra-
 hent, quando sciunt, cum in mor-
 bum ipsi inciderint, quanta velint
 valetudinem suam diligentia pro-
 curari. Cogitent etiam animarum
 suarum vulnera: eoque confundan-
 tur, quod cum medici appellentur,
 peritiores tamen sint inducendi in se
 morbi, quam pellendi.

Confundat mercatores sollicitu- ^{Merca-}
 do ea, quam in emendo vili, caroque ^{tores.}
 pretio vendendo adhibent: ea pro-
 pter ignorantes, quod regnum calo-
 rum, quod gratis datur, comparare
 nesciunt; emunt verò infernum,
 quod magno & pretio emitur, & do-
 lore possidetur.

De Vt verò etiam ad reip. artifi-
 ces veniamus.

Confundantur sartores, qui Sartores
 tantum in conficiendis alienis vesti-
 bus studium adhibent, cum sint ipsi

ipsi tamen innocentia vestis accepta in baptismo valde negligentes.

Sutores. Confundantur praterea sutores, qui cum in durissimum etiam corium acu penetrant, in se tamen divinas inspirationes penetrare non sciunt.

Femine. Et quis autem possit de feminarum statu pro dignitate differere, his presertim temporibus, quibus est tantopere vanitas hominum affecta?

Virgines. Confundantur itaque virgines, quod sepe statuerint nubere. Et enim id licitum est, quanto tamen satius CHRISTO solo sponso esse contempnas! atque essent quidem ipsae CHRISTO solo contentae, si eum quanto possent amore diligerent.

Nupte. Confundantur nupte, quod in ornandis se sint admodum diligentes, eiusque rei causa tam multa insu-

mant; contra verò in eo negligentis-
 sima sint, vt CHRISTVM indu-
 ant. Cum se torquibus aureis or-
 nant, meminerint ferreas fuisse
 CHRISTI catenas, eique igno-
 minie causa iniectas. Cum autem
 manus armillis ornant, ligatas
 CHRISTI manus fuisse recorderen-
 tur. Cum porro se vestibis albis ele-
 gantia causa induunt, fuisse CHRI-
 STVM alba veste indutum ignomi-
 nie causa meminerint. Et confun-
 dantur non ipse modo, sed etiam vi-
 ri, qui cum eiusmodi vestium lauti-
 tias ferunt, CHRISTI vituperiis
 gratiam parem non referunt. Quod
 si illa manuum suarum opera consi-
 derent, detrahent, credo, digitis
 annulos, vt ijs qui ornamento digni
 non sunt, cum feminis Christianis o-
 pera indigna fecerint.

Confundatur vidua, qua virorum vidua.
 mortē tam agre ferunt, quod cū ipsis

Da 2 DEVS

DEVS omnia impedimenta perfecti
in se amoris abstulerit, tanto benefi-
cio adeo ingrata sint, vt sibi melius
cum creatura fuisse, quam cum Cre-
atore, adeoque DEVM spernere, im-
patienter lata virorum morte, signi-
ficare videantur. Conqueruntur e-
nim ereptos sibi viros: sed profecto de
illis equius conqueratur DEVS,
qui se ab illis sperni videat. Confun-
dantur ergo ille, audiantque in haec
verba conquerentem Dominum.

Hier. 2.

Me dereliquerunt fontem aquae
vinae, & foderunt sibi cisternas
dissipatas, quae continere non
valent aquas. Itemque illi ad-

Hier. 2.

Quid inuenerunt in me ini-
quitatis, quia elongauerunt se
a me?

Atque haec de statibus dicta suffi-
ciant, ne propositam breuitatem ex-
cedere videamur: simul etiam quod
facile sit ex dictis reliqua colligere.

& si quis ea quæ diximus diligenter cogitet, se confundendi occasionem semper habere.

Iam vt ad interiora veniamus, Cōfundat nos memoria.
 Confundere, ô homo, de memoria tua: cum enim hanc admirabilem memoria.
 potentiam tibi scias à Creatore in id esse datam, vt sui posses & semper, & suauiter meminisse; tu tamen in ea vilia quam plurima reposuisti, hisque eam ita occupasti, vt vix eius, qui eam dedit, posses recordari: itaque sit vt nulli ipsa minus quam Creatori seruiat. Cōfundere igitur, quod ea in Domini sui iniuriam abusus sis, quodque cum in mentem tibi sepe reducat, ab Ecclesia quidem qui sis, admoto quotannis cinere capiti, atq; illis verbis additis, Genes. 3.
 Memento homo quia puluis es, & Eccl. 7.
 in puluerem reuerteris; à scriptura vero, nunc quidem finis tuus, cum Eccl. 7.
 dicit, Memorare nouissima tua;

Dd 3 nunc

654 TRACTATUS TERTIVS

nunc verò ea qua causa tua CHRIS-
 TUS passus sit, cum dicit Recor-
 dare paupertatis. & transgressi-
 onis meæ, absynthij, & fellis; a-
 lias autem sepe alia; tu tamen nihil
 minus quam hæc, & huiusmodi alia
 meminisse videre, & merito flere
 debeas, & cum Propheta dicere, Re-
 nuit consolari anima mea, me-
 mor fui DEI, & delectatus sum,
 eoque magis confundi, quod in Dei
 aliquando obliuione fueris recre-

Intelle-
 ctus.

Iam verò vt ad intellectum trans-
 eamus, quantus se in eo confusionis
 campus aperit! qui cum intelligat se
 in eum finem creatum esse, vt sum-
 mum bonum intelligeret, sepe ta-
 men non vana modo, & inutilia,
 & transitoria, sed pessima etiam
 cogitat, atque in ijs denique occu-
 patur, quibus intelligit mimi-
 de-

debere e
 est ma
 fustione
 Qui
 mus, qu
 deberes
 prosequ
 at, ned
 quam, c
 bonis an
 tulisti?
 ritas in
 constit
 inferna
 o anim
 funder
 videas
 quidem
 verbis
 dam c
 est, de
 queri:
 DEI

debere esse intentū Flendū tibi certè
est malum hoc, & quanta possis con-
fusione deplorandum.

Volūtas

Quid autem de voluntate dice-
mus, quæ cum DEVM super omnia
deberes diligere, ea tamen fueris
prosequutus, quæ vel cogitare pude-
at, nedum dicere? Quid tibi in-
quam, dicam ô cæca voluntas, quæ
bonis æternis sensuum delicias præ-
tulisti? quam cum dulcis DEI ha-
ritas in Seraphinorum choro posset
constituere, mundi fœdus amor in
inferna deiecit. Merito quidem,
ô anima, tuæ debent potentie con-
fundere, in quibus tam fœdatam
videas imaginem DEI: possis tu
quidem eas, & debes cum dolore iis
verbis reprehendere, Ecce A-
dam quasi vis ex nobis factus
est, deque eis in hunc modum con-
queri: Quis vos, ô potentie; ô imago
DEI, quis; inquam, vos perdidit -

Genes. 3.

Da 4 quis

quis tibi \hat{o} memoris, DE I memoriã
 abstulit? quis tibi, \hat{o} intellectus, mē-
 tem eripuit? quis te decepit, \hat{o} volun-
 tas? O quam illud quadrat in te, \hat{o}
 anima: Facti sunt principes eius
 sicut arietes non inuenientes pa-
 scua! More .n. arietū cū pascua non
 inueniūt, potentia tua, quasi in Deo
 pascua nō haberēt, venenata pascua
 quaesierunt: adeoq; ea causa viribus
 defectæ sunt, vt magna debeas con-
 fusione confundi.

§ Ad sensus transeamus.

Oculi.

Dedit quidem DEVS oculos, vt
 creaturarum pulchritudine conspe-
 cta, in re omni se amares, ipsique pro
 omnibus gratias ageres: tu verò con-
 tra quaecunque vides consumis, aut
 ira veluti ardens, aut auaritia con-
 cupiscens. Itaque cum oculi tui cor-
 ram DEO esse deberent, sicut o-
 culi ancillæ in manibus domi-
 næ suæ, basilisci (qui quaecunque
 con-

Psa. 122.

conspicit, visu interficit) oculi facti
 sunt. Confundere igitur, quod lu-
 men tibi datum in tenebras verteris:
 quodque aures & sanctis inspiratio-
 nibus claudis, & murmurationibus Aures.
 aperis: quod qua deberes DEVM
 lingua benedicere, hominibus male- Lingua;
 dicis: quod cum solitus sis ne quic-
 quam male oleat, graue olens ta-
 men peccatum non sentis: quod de- Nares.
 nique durum esse videatur, si quid
 est pro CHRISTO patiendum, sua-
 ue verò sit quod pro mundo pateris. Tactus.

Deplora itaque sensuum mala,
 atque eius rei memoria humiles ti-
 bi, & confusionis plenas lachrymas
 exprimat. Quod si necdum satis hæc
 sunt, te caput tuum confundat quod Caput.
 spinis pressum non sit; confundant
 capilli, quod non sint euulsi: manus
 autem, & pedes, quod non transfi-
 xi clavis: reliqua te denique mem- Capilli
Manus.
Pedes.
 bra confundant, quod cum nisi Dei

virtute moueri non possint, fueris
 tamen tu pedibus CHRISTVM
 persequutus, manibus atque
 operibus ipsum vulneraris, & lin-
 gua laeferis. Denique si recta ratio-
 ne rem reputes, tu tibi magna solus
 confusionis materia es: nec enim est
 in te quicquam, de quo si diligenter
 cogites, non debeas magnopere con-
 fundi. Quod si in te sint, quae non
 intelligas, vel ea causa maxime
 confundi debes, quod te ipse plene
 non noueris. Nam vel quae sit ani-
 ma, aut quid in se habeat, aut cor-
 pori quemadmodum vnita sit, deni-
 que vt sit à corpore separanda, si ex
 te ipse queras, scio, non poteris re-
 spondere. Quod si in rebus propriis
 tam es inscius, quam eris, obsecro,
 in alienis! Illud interim verum est,
 & in his quae de te scis, & in his quae
 ignoras, magnam tibi confusionis
 materiam suppetere.

Quod

Quod si mihi quisquam hoc loco ^{Bona}
 obijciat, non in bonis, sed in malis
 tantum operibus confusionis causam
 reperiri, id ego negauerim: puto e-
 nim in bonis etiam propterea nos de-
 bere confundi, quod ad bonum simus
 admodum imbecilles, adeo vero pro-
 cliues in malum, vt magis mirum
 sit, ex tam corrupta natura boni a-
 liquid prodire, quam ex rosario ro-
 sam nasci: est enim id rosario natu-
 rale, vt rosam proferat, at perfectum
 opus non sola hominis natura potest
 producere: nec enim DEO gratum
 quicquam sine eius gratia esse potest.
 Qui ergo miratur inter spinas ortam
 rosam, multo magis mirari debet
 boni aliquid à se factum; tantoque
 magis confundi, quod videt, vt in ste-
 rili solo, dignoq; quod ob peccata in
 DEVM maxima sale conspergatur,
 operetur mira DEVS, atq; id exco-
 lere perseueret. Quare non de malis
 tan-

tantum operibus nos, sed de bonis etiam confundi possumus. & debemus. si qua enim facimus bona, DEVS est qui ea in nobis cepit, fecit, atque perfecit: nostrum illud est, ut magis, magisque confundamur, atque humiliemur, qui DEO tam saepe restiterimus, eamque quam meruimus poenam eius clementia euaserimus.

TER.

TERTIA PARS,

QVA TRADITVR,
quemadmodum celesti-
um rerum contempla-
tione possimus confan-
di.

IX scio quibus possim
verbis de celestibus
dicere, qui ne inter-
renis quidem pro di-
gnitate, quanta in
his confusionis causa sit, potuerim
declarare.

Est quidem certe vel in sola cele-
stium motuum contemplatione, ma-
gna confusionis materia, si cum tam
admirabili ordine, nostrorum actu-
um inordinationem conferamus.

Iam vero de planetis quid dicam? Planes
quos scimus semper & à superiori-
bus recipere, & quam receperint vir-
tutem perpetuo inferiorib. commu-
nicare?

Con-
fundūt
nos cali

Planes
ta.

Stelle.

nicare? Vnus ex rebus omnibus homo est, qui sibi, quo minus à DEO celestis bona recipiat impedimento est; eaque cum receperit, al is negligit impartiri. Cumque cali omnes, & stella solis lumine vestiantur, vnus homo solis iustitie lumine indui recusat magisque (quemadmodum scriptum est) tenebras diligit, quam lucem.

Joan. I.

Angeli.

Quod si Angelos contemplemur, quam um eorum, queso, nos puritas atque Innocentia confundet! quantum id, quod eorum tanta & sapientia, & charitate præditorum consilia tam necessaria negligimus! Deficient me quidem verba, nostram pro dignitate confusionem explicare volentem, siue cum Seraphinorum amore tepiditatem nostram, siue cum Cherubinorum scientia nostram ignorantiam comparemus.

Quod si cui forte videbitur subli-
mior

miores esse Angelicos spiritus, quam
 ut cum his pulvis noster, & cinis de-
 beat comparari, ad Sanctos venia- Sancti,
 mus, qui carne & sanguine consti-
 terunt: neque eis (quanquam homi-
 nibus) humana fragilitas impedi-
 mento fuit, quo minus pro DEI ho-
 nore magna quadam & admiranda
 opera perpetrarent. Celestium itaq;
 hominum, terrenorum facta con-
 fundant: Martyrum quidem in tor- Marty-
 mentis constantia, & virtus, no- res.
 stram in propositis inconstantiam, Confes-
 atque infirmitatem. Confessorum sores.
 vero penitentia, vitaque austeritas, Virgi-
 nostras delicias; virginum autem nes.
 puritas, maximeque nostri Domini,
 turpitudinem nostram confundat.
 Atque illud etiam, quod sacratissi- Mater
 me Virgini cum simus obligatiss- Dei.
 simi, propter filij educationem, qui
 esset pro nobis Patri in cruce
 offerendus gratiam tanto bene-
 ficio

ficio parem nunquam rependimus: quin etiam sumus ingrati, adeo, vt nec ab ea misericordiam petere pra pudore audere deberemus.

Chri-
stus,

At vero in CHRISTI considera-
tione, quis possit pro dignitate con-
fundi? aut quæ hic profunditas con-
fusionis satis esse potest, vbi quis con-
siderat Christum, quod vnicum habet
remedium, atq; confugium, ita spre-
uisse, vt possit ille merito dicere:

Psal. 30. Proiectus sum à facie oculorum
tuorum? Eius enim pedum vulne-
re, segnitias tua, & torpor inflixit:
eius latus tua inobedientia aperuit:
manus eius opera tua clavis confixe-
runt: tua illi lingua fel propinauit:
postremo, tua eius caput superbia
spinis cinxit. Atque, vt vno verbo di-
cam, nihil est in Christo, quod cum
videas, non debeas merito confundi;
Psal. 112. siquidem scriptum est: Confun-
dantur superbi, quia iniuste ini-
qui-

quitatem fecerunt in me.

Iam vero quid dicemus de confusione, quam sanctissima Trinitatis conspectus affert? aut quanta erit coram DEO confusio, si coram demone tanta fuit! Quibus porro oculis audebis Patrem æternum aspiceret, qui eius unicum filium ab illo missum, ut à te dissipatam hereditatem recuperaret, non solum (ut par erat) non excepisti, sed in crucem etiam adegisti? Quam reddes DEO pro credita tibi hereditate rationē? Quid vero pro his quæ ab eo accepisti & temporalibus, & spiritualibus bonis respondebis? Quid porro dices Dei filio, qui pro te omnia passus est? Potest quidem ille merito hominibus dicere: Confundantur homines, quod cum ego DEVS è celo in terras eorum causa descenderim, proque eorum salute homo fieri dignatus sim, nolunt illi tamen mea causa pec-

Sacra-
tissima
Trini-
tas.

peccati sordes relinquere. Confun-
 dere, o homo, quando prius ego te di-
 lexi, quam tu me diligeres: prius ipse
 seruiuit tibi, quam mihi seruires. O
 dura hominum corda ferrea pe-
 ctora! qui cum me alligatum colu-
 mnæ videant flagellis cæsum & vul-
 neratum amore, alligari peccato ma-
 lunt, quam mihi adherere, meoque
 mundi amorem honori preponunt:
 nec intelligunt quomodo scilicet à damo-
 ne flagellis cædantur, peccatorum
 vinculis colligati. Dedi ego homini
 viscera mea, quibus tanquam firmis-
 simæ columnæ complexu adherescat:
 contemnit ille tamen, eaque sequitur,
 qua ipsum coram me merito conde-
 mnent. O hominum ingratitude-
 nem! o insensatas humanas mentes!
 mihi seruiunt bruta, me arbores at-
 que herbe laudant, vnus ex omnibus
 homo non agnoscit: sed more rabidi
 canis, qui dominum suum morsu
 petit,

petit, contra me insurgit, dignus
 quem terra debiscens absumat. Con-
 fundere, o homo, pro quo Agnus man-
 suetus factus sum, & leo esse ferox
 tandem aliquando desine. Ample-
 ctor ego te charitate, tu me cupidi-
 tatis flagellis cedis: cumque ego te
 pretiosis humilitatis margaritis or-
 nem, tu meo superbiae spinas capiti
 infigis. Intelligent aliquando homi-
 nes, non arcis includenda, sed in
 pauperes eroganda bona accepisse.
 Considerent quantopere à me dili-
 gantur, quos ego, ab ipsis in carce-
 rem coniectus, inferni carcere eri-
 piam: quemque illi non d. sinunt in-
 gratitudine crucifigere, ego chari-
 tate in charitatis viam reduco. Con-
 fundere o homo, quem cum aspici-
 unt Angeli, tum contemptui ha-
 bent, & decipiunt demones, atque
 in conspectu meo condemnant. Con-
 fundere, inquam, & iudicium meum
 time

time, qui nisi hic confundaris, & peccata tua fleas, magna te manet, & amara confusio. Quem vero non confundat, quod ego Deus & Dominus venatoris more perpetuo homines insequor, ne mihi qui tanti confiterint forte pereant; illi vero me tanquam venenosum serpentem semper fugiunt? Cur me non timent, & mea iudicia? Cur non vitam mutant, qui mortis nec horam, nec diem sciunt?

Quid autem Spiritui sancto respondebis, aut quo ipsi ore loqui audebis, qui ei toties anima tua portas occluseris, eumque à te (vt demonem reciperes) impie atque impudenter occluseris? Confundimini, o miseri homines, quos cum Deus creavit, vt essetis filij Patris vestri qui in caelis est, digna tamen caelesti Patre opera vix vnquam faciatis. Est in eo infinita mansuetudo & benignitas, parat

tusque

usq; semper est peccata remittere:
 vos vero iniquitate pleni, non solum
 factas vobis iniurias non condonatis,
 sed his etiam qui de vobis nihil male
 meruerunt, iniuriam facitis. Est in
 eo summa bonitas, qua inimicis et-
 iam, dum eos semper conseruat, be-
 nefacit: vos autem etiam amicis ma-
 le facitis. Est in illo aeterna sapientia,
 & prouidentia admirabilis, qua v-
 niuersum moderatur: in vobis au-
 tem insigne omnia perdēdi studium,
 modo vt soli regnare possitis. Sed vos
 per Prophetam Deus ita reprehendit: Esa. 5.
 Nunquid habitabitis vos soli in
 terra?

Conclusio operis.

Me non materia, sed tempus defi-
 cit: sint itaque satis haec sapienti le-
 ctori, qui possit ex paucis multa col-
 ligere, & confusionis fructum conse-
 qui; si praesertim assidue, & diligen-
 ter in his se exerceat: quod quisque
 debes

debet eo maiori studio facere, quod
 in eo maxima spiritualis fructus pars
 posita sit, vt nostram infirmitatem
 & miseriam agnoscamus. Quod qui
 consequuti sunt, atque eiusmodi
 fundamento iacto adificare cepe-
 runt, possunt illi reliquam partem
 tuto super extruere: nam qui secus o-
 pus edificat, his cum altius opus sur-
 rexerit, solet corruere. Accidit enim
 vt orationis consolationes, qua ad
 virtutes solent conferre, nisi humi-
 litate conseruentur, in falsas, falla-
 cesq; consolationes euadant. Ita bo-
 ni desideria, bona quidem sunt: sed
 si ea nobis ita tribuamus, vt non Dei
 esse beneficia agnoscamus, cum ma-
 gnopere fallimur, tum nō possumus,
 tam infirmo iacto fundamēto, quic-
 quam firmum extruere. Quamob-
 rem qui sua vult opera esse perfecta,
 ea & confusione incipiat, & conser-
 uet, nec nisi confusione comitante
 pro-

6
 progre
 vt qui
 rit, à
 cor c
 nunq
 milib
 Hanc p
 stem, q
 non ex
 rum D
 CHR
 ipse ea
 Tota
 tra me
 coope
 CHR
 ruit, q
 Sancto
 toris fa
 ea indu
 nire a
 Indua
 hi puc

progredi quequam audeat: ita fiet,
 vt qui confusionem nunquam dese-
 rit, à Deo nunquam deseratur: qui
 cor contritum & humiliatum *Psal. 50.*
 nunquam despicit, sed cum hu-
 milibus libenter conuersatur.
 Hanc possumus dicere nuptialem ve-
 stem, qua qui erit indutus, à nuptiis
 non excludetur. Hoc est insigne filio-
 rum DEI: hac indui oportet qui
 CHRISTVM sequi velit, quando
 ipse ea ita indutus est, vt diceret:
 Tota die verecundia mea con- *Psal. 40.*
 tra me est, & confusio faciei meę
 cooperuit me. Quod si etiam
 CHRISTI faciem confusio coope-
 ruit, qui est Angelorum speculum, &
 Sanctorum gloria; cur non ea pecca-
 toris facies cooperiatur? aut quis nisi
 ea indutus in DEI conspectum ve-
 nire audeat, cum scriptum sit:
 Induantur qui detrahunt mi- *Psal. 20.*
 hi pudore, & operiantur sicut
 di-

de ploide confusione sua? Attende porro dicentem Dominum: Super quē requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & contritum spiritu, & tementem sermones meos? Quod si iustos etiam induit Deus confusione, non est quod se putet peccator sine ea viuere posse: cum praesertim non solum iusti in terra, sed etiam in caelo Sancti veste hac induti sint. Quod vel ex illis Evangelij verbis intelligi potest, quibus CHRISTVM in die iudicij ita alloquuntur: Quando te vidimus esurientem, & pauimus te? id enim dicunt tanquam admirati, tam paruis operibus, tanta se premia meruisse: id quod satis Augustinus indicat, cum sic dicentes inducit: Domine, cur tantam, & talem nobis gloriam preparasti? Quod si haec nos humilitas in caelum euehit, aequum est eam hic amplecti, eique nos tanquam

Mat. 25.

quam tabulae in naufragio credere,
neque dubitare futurum, ut ei inni-
xi, periculoso misera huius vite pe-
lago traiecto, in caelestem tandem a-
liquando portum Dei misericordiae
perueniamus. Amen.

TRACTATUS QUARTUS.

DE
PRÆPARATIONE
AD SACRAM EV-
CHARISTIAM.

Confessio beneficio-
rum DEI.

DOMINE DEVS omni-
potens, creator omnium,
omnia obediunt tibi & &
sibi praefixum ordinem seruant:
Es solus